

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Mgr. Ladislavem Vaško ve věci

žalobce: **V. H. B.**, narozený X
státní příslušnost Vietnamská socialistická republika
bytem X
zastoupený Mgr. Markem Čechovským, advokátem
sídlem Opletalova 1417/25, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**
sídlem Loretské nám. 101/5, 118 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 11. 2023, č. j. 126914-2/2023-MZV/OPL,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 11. 2023, č. j. 126914-2/2023-MZV/OPL, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno usnesení Velvyslanectví České republiky v Hanoji (dále jen „zastupitelský úřad“) ze dne 18. 5. 2021, č. j. 1566-3/2021-HANOKO. Tímto usnesením zastupitelský úřad zamítl žádost žalobce o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti podle § 169d odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), a současně zastavil řízení o vydání povolení k dlouhodobému

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

pobytu za účelem společného soužití rodiny.

Žaloba

2. Žalobce v žalobě předně uvedl, že nové rozhodnutí žalovaného je téměř shodné jako jeho předchozí rozhodnutí ve věci, novým prvkem je závěr o tom, že správní orgán rozhoduje na základě skutkového stavu ke dni jeho rozhodnutí. Žalobce namítal, že žalovaný postupoval v minulosti nezákonně ve vztahu k otázce nemožnosti vycestovat z důvodu nemožnosti letecky cestovat v důsledku přijatých opatření v souvislosti s pandemií Covid-19, čímž významně zasáhl do práv žalobce. Žalobce byl toho názoru, že se žalovaný nemůže bez dalšího dovolávat vlastního nezákonného postupu a nelze přijmout premisu, že běh času zhojí pochybení správního orgánu, které stojí na začátku celého procesu.
3. Dále žalobce uvedl, že již samotné jeho rodinné poměry a ekonomické poměry jeho rodiny představují adekvátní důvod pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Žalobce namítal, že žalovaný nedostál povinnosti posoudit zásah do soukromého a rodinného života nejen ve vztahu k žalobci, ale i vůči jeho rodinným příslušníkům. Žalobce odkázal na vývoj rozhodovací praxe zastupitelských úřadů a nesouhlasil s názorem žalovaného, že se jedná o odlišné a specifické případy, jejichž obdobnou argumentaci tak nelze aplikovat i na případ žalobce. Dle žalobce se v případech, na které odkázal, nejedná o výjimečné a specifické okolnosti, ale naprosto jasný trend v rozhodovací praxi zastupitelského úřadu a samotnému úřadu i žalovanému vytýkal, že ve svých rozhodnutích nevysvětlili, proč z tohoto trendu upustili. Žalobce odkázal na usnesení Generálního konzulátu České republiky v Šanghaji ze dne 2. 12. 2014 č. j. 733/2014-SHANG III, případ žadatelky projednávaný zastupitelským úřadem v Ulanbaataru v Mongolsku a případ vedený u zastupitelského úřadu podle sp. zn. 1645/2019-HANOKO. Žalobce přiložil podklady ke třem naprosto identickým případům a odkázal na další obdobné případy, ale správní orgány je ignorovaly a uvedly, že v obdobných případech se žadatelům naopak nevyhovuje. Ve všech případech do popředí vždy vstoupil zájem nezletilého dítěte, ale v případě žalobce je zájem jeho dětí marginalizován s odkazem na preferovaný způsob podání žádosti osobně. Žalovaný zcela pominul jádro jeho odvolací námitky, která nespočívala jen ve faktickém odloučení, ale především ve faktických dopadech na péči o děti a ekonomickou situaci rodiny, které z odloučení vyplývají. Žalobce trval na tom, že zásah do rodinného a soukromého života žalobce a jeho dětí lze považovat za odůvodněný případ pro upuštění od povinnosti osobního podání. Dále žalobce nesouhlasil s tím, že žalovaný odmítl judikaturu, na kterou žalobce odkázal, toliko s tvrzením, že se jedná o jiné typy pobytových statusů. Žalobce sám uvedl, že se odkazované judikáty týkají jiných pobytových statusů, ale že se jedná o obecné posouzení problematiky zásahu do rodinného a soukromého života, který je srovnatelný jako v případě žalobce. V odkazovaných judikátech převážil zájem na ochranu soukromého a rodinného života nad zájmem státu na dodržování striktních pravidel migrační politiky, který byl navíc zintenzivněn závažnou kriminální minulostí posuzovaných osob, a žalobce má za to, že tím spíše by měl tento zájem převážet v případě žalobce, neboť žádá pouze o využití existujícího instrumentu vnitrostátního práva, aniž by se musel dovolávat přímé aplikace čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Žalobce odkázal na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ve věci Jeunesse vs. Nizozemsko, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2020, č. j. 5 Azs 383/2019-40, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2020, č. j. 5Azs 404/2019-28, Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2020, č. j. 5 Azs 94/2019-33, rozsudek Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) ve věci C-540/03, rozsudek Nejvyššího správního

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

soudu ze dne 19. 2. 2012, č. j. 7 As 6/2012-29, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2012, č. j. 11A 200/2010-158, nález Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2000, sp. zn. III. ÚS 150/09 (pozn. soudu: uvedený nález Ústavního soudu dle databáze Ústavního soudu neexistuje), nález Ústavního soudu ze dne 4. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 428/06, a nález ústavního soudu ze dne 8. 1. 2019, sp. zn. III. ÚS 1336/18, ze kterých rozsáhle citoval. Žalobce k tomu uvedl, že žalobce sám je trestně bezúhonný a jeho pobyt na území ČR je tolerován již od roku 2008 v režimu strpění, přičemž právě jeho rodinné poměry jsou důvodem proč stát nebyl schopen žalobce přimět k opuštění ČR.

4. Žalobce dále namítal, že žalovaný se v rozhodnutí vůbec nevyjádřil k protokolu o výsledku manželky žalobce přiloženému k odvolání, který jednoznačně potvrzuje tvrzení žalobce, že právě on je primárním pečovatelem o nezletilé děti a že manželka není schopna se dětem věnovat, protože pracuje od osmi do devatenácti hodin.
5. Žalobce dále namítal přepjatý formalismus rozhodnutí žalovaného a nesprávnou interpretaci ustanovení § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Žalobce uvedl, že požadavek jeho cesty na zastupitelský úřad pozbývá svého smyslu. Ministerstvu vnitra nic nebrání předvolat žalobce k ústnímu jednání a výsledku na území ČR, přitom právě Ministerstvo vnitra provádí meritorní posouzení žádosti, nikoli zastupitelský úřad, a k posouzení žádosti není ani třeba osobní účast žadatele. Jediné rozhodnutí, ke kterému je příslušný zastupitelský úřad je právě povolení či zamítnutí žádosti o prominutí povinnosti osobního podání žádosti. Důvody pro upuštění od povinnosti podat žádost osobně pak zastupitelský úřad hodnotí na základě písemností, které jsou mu zasílány dálkově. Žalobce měl za to, že kontakt zastupitelského úřadu s žadatelem tedy nemůže být nenahraditelným stadiem řízení. Žalobce citoval nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Afs 4/2008-108.
6. Dále žalobce namítal, že žalobce rozhodl dle skutkového a právního stavu ke dni vydání rozhodnutí, avšak zásada rozhodnutí podle skutkového a právního stavu není obsažena ve správním řádu a judikatura, kterou žalovaný citoval, není přenositelná na nyní projednávanou věc. V důsledku pochybení správního orgánu došlo k propánutí okamžiku, kdy žádost byla důvodnou. Nemůže jít k tíži žalobce, že pandemie Covid-19 skončila a nyní není důvodem pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Kdyby správní orgány tehdy poustupovaly v souladu se zákonem, bylo by již tehdy žádosti žalobce vyhověno. Žalobce k tomu uvedl, že postup žalovaného je v rozporu se zásadou ochrany dobré víry, zásadou legitimního očekávání a zásadou *nemo turpitudinem suam allegare potest*, a že jej vnímá jako intenzivní a zjevnou nespravedlnost.

Vyjádření žalovaného k žalobě

7. Žalovaný k výzvě soudu předložil správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž navrhl její zamítnutí pro nedůvodnost. Žalovaný nejprve shrnul dosavadní řízení o žádosti vč. soudního přezkumu. K samotné žalobě uvedl, že žalobce podal v podstatě totožnou žádost jako v roce 2018, ve které rovněž argumentoval nemožností vycestování, protože by to pro něj znamenalo dlouhodobé odloučení od rodiny, zejména jeho nezletilých dětí. Jeho předchozí případ odpovídající shodné skutkové a právní situaci byl posouzen správním soudem, Nejvyšším správním soudem a Ústavním soudem, přičemž žalobce před soudy nebyl úspěšný. Novou žádost žalobce podal dne 12. 4. 2021 krátce po zamítnutí jeho ústavní stížnosti namísto toho, aby podal žádost o pobytové oprávnění způsobem, který předvídá zákon o pobytu cizinců, tedy osobním podáním na zastupitelském úřadě, setrval na území

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

ČR, aniž by svůj pobytový status jakkoliv řešil, a nadále rozšiřoval svoji rodinu a spoléhal na pomoc právního zástupce. Novými prvky v jeho žádosti o upuštění i v podaném odvolání mají být odkazy na některé srovnatelné případy, v nichž zastupitelské úřady od osobního podání upustily, ale i tvrzený vývoj judikatury. Žalovaný odkázal na odůvodnění napadených rozhodnutí a na rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 10. 2018, č. j. 15A 110/2018-74, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2020, č. j. 8Azs 351/2018-50, a ze dne 24. 10. 2018, č. j. 1 Azs 296/2018- 35, a usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. II. ÚS 1276/20, kterými soudy rozhodovaly ve věci žalobce, a dále na rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 7. 2018, č. j. 78 A 13/2018-35.

8. Žalovaný uvedl, že žalobce v rozporu s požadavkem § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců nedoložil nic vážného, co by vedlo k závěru, že se jedná o odůvodněný případ pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Případné upuštění od osobního podání žádosti je ve vztahu k této povinnosti institutem výjimečným, odstraňujícím případnou tvrdost této povinnosti. Žalovaný posoudil konkrétní důvody uplatněné žalobcem a dospěl k závěru, že trvání na osobním podání žádosti není vůči žalobci příliš tvrdé.
9. K námitce žalobce, že v ČR pobývá dlouhodobě (tj. od roku 2005) a má zde rozsáhlé rodinné zázemí, manželku a tři děti, žalovaný uvedl, že místo a délka pobytu není z hlediska § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců relevantní, neboť povinnost osobního podání žádosti je stanovena bez ohledu na místo pobytu cizince a nemůže být sama o sobě důvodem pro uplatnění výjimky ze zákonem stanoveného primárního způsobu podání žádosti. Žalobce odkázal na posouzení soukromého a rodinného života žalobce v odůvodnění napadeného rozhodnutí v bodě II a uvedl, že osobní podání žádosti představuje pouze dočasné odloučení, přičemž dočasná nepřítomnost jednoho z rodičů není obecně situací výjimečnou a neřešitelnou. Ekonomický příjem zajišťuje manželka, péči o děti škola a po skončení vyučování otec, přičemž tuto lze standardně zajistit formou družiny, nebo komerčním hlídáním. Vycestování manželky a dětí spolu s žalobcem není nutné. Vycestování žalobce do země původu je zákonným krokem k definitivnímu uspořádání a zlegalizování jeho pobytu. Žalovaný uvedl, že zájem státu na tom, aby žalobce podal žádost o povolení k pobytu standardním způsobem, převažuje, přičemž dopady do rodinného života žalobce nemohou být fatální, nejsou nijak výjimečné, jsou pouze přechodného charakteru a jsou řešitelné. Nejde o žádné sankční opatření, jak žalobce uvedl v žalobě.
10. K námitce žalobce, že žalovaný marginalizoval zájem nezletilých dětí, aniž by zhodnotil reálný dopad rozhodnutí do života jeho dětí, žalovaný uvedl, že to byl právě sám žalobce, kdo marginalizoval zájem nezletilého dítěte. Sám žalobce své nezletilé děti vystavil důsledkům svého neřešeného a nejistého pobytového statusu. Žalobce se ocitl na území ČR bez potřebného povolení k pobytu a s tímto vědomím si dále rozšiřoval svou rodinu. Ústavní soud v usnesení ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. II ÚS 1276/20, tento postup označil za neakceptovatelný. Příklad žalobce je s ohledem na skutkové okolnosti na spodní hranici tzv. třetí kategorie řízení ve smyslu nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2020 sp. zn. IV. ÚS 950/19, tedy v kategorii, kdy je zájem dítěte jen jedním z vícera zájmů různých dalších subjektů, mezi kterými je třeba vyvažovat a které mohou být stejně významné, ne-li významnější. Důvody pro upuštění od osobního podání žádosti tak, jak je pojímá žalobce, by ve svém důsledku znamenala, že by mělo být od osobního podání upuštěno u každého cizince bez pobytového statusu na území ČR, neboť trvání na osobním podání by vždy zapříčinilo zásah do jeho soukromého nebo rodinného života. Žalovaný odkázal na výše uvedenou judikaturu Nejvyššího správního soudu a zdůraznil, že napadené rozhodnutí není

rozhodnutí ve věci samé, a je s ním spojen pouze ten následek, že žalobce je povinen vycestovat z území ČR v souladu se zákonem o pobytu cizinců. Po získání termínu k osobnímu podání je jen na žalobci, jak si cestu do země původu za účelem vyřízení své žádosti naplánuje; termín osobního podání žádosti si smí sjednat dálkově, nebo na základě plné moci. Žalobce ani nemusí setrvávat v zemi původu po celou dobu řízení o žádosti o povolení k pobytu, ale může se obratem vrátit do ČR na základě krátkodobého (schengenského víza), či jiného platného pobytového titulu. Žalobce však možnosti sjednat si termín pro osobní podání žádosti nevyužil. Uvedl, že upuštění od povinnosti osobního podání žádosti nemůže být instrumentem pro legalizaci pobytu cizinců na území ČR.

11. Žalovaný nesouhlasil s námitkou žalobce, že se žalovaný odchýlil od své rozhodovací praxe a že vývoj rozhodovací praxe hovoří jednoznačně ve prospěch žalobce. Odkázal na napadené rozhodnutí, v němž srozumitelně a přezkoumatelným způsobem vysvětlil, v čem spatřuje odlišnosti uvedených případů od případu žalobce, a na již výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci 8 Azs 351/2018. K namítanému rozhodnutí Generálního konzulátu České republiky v Šanghaji ze dne 2. 12. 2014, č. j. 733/2014-SHANG III, uvedl, že se jedná o deset let starý ojedinělý případ, kdy důvody pro výjimečný postup úřadu nelze z jeho rozhodnutí vyčíst. Co se pak týče namítaného rozhodnutí zastupitelského úřadu v Ulánbátaru, byl výjimečný postup zastupitelského úřadu zdůvodněn opakovaným rizikovým těhotenstvím žadatelky ve spojení s dalšími okolnostmi jejího případu. Ostatní žalobcem uváděné případy rovněž nejsou přílehlavé situaci žalobce. Je sice pravdou, že ve všech těchto případech figurovaly nezletilé děti, avšak v jiných skutkových souvislostech, než jaké uváděl žalobce – buďto se jednalo o situace, kdy děti byly samy žadateli o pobytová oprávnění, neboť se jejich pobyt na území ČR stal nelegálním v důsledku pochybení rodičů, nebo kdy byly žadatelkami matky samoživitelky. Výjimka byla ve všech těchto případech odůvodněna výjimečností daného případu, nešlo však o potvrzení trendu, jak tvrdil žalobce, že jakmile v daném případě figuruje nezletilé děti, zastupitelský úřad od povinnosti osobní přítomnosti plošně upouští.
12. K námitce, že žalovaný nesprávně interpretoval § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců, žalovaný uvedl, že tuto námitku již odmítly soudy v předchozích rozhodnutích o žalobě žalobce a odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci 8 Azs 351/2018. Dále žalovaný odkázal na usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1276/20, který v něm konstatoval nepřilehlavost judikatury ESLP, zejména rozsudku ve věci Jeunesse proti Nizozemsku, na posuzovaný případ. Poukázal na skutečnost, že se nyní projednává věc od předchozího případu podstatně neliší, s výjimkou toho, že si žalobce rozšířil rodinu o dalšího potomka v době, kdy Nejvyšší správní soud rozhodoval o jeho kasační stížnosti. Žalovaný byl přesvědčen, že nelze srovnávat dopady nepřiznání pobytového statusu nebo dopadu správního rozhodnutí opustit území ČR a natrvalo přesídlit do Vietnamu s důsledky krátkodobého vycestování za účelem osobního podání žádosti.
13. K žalobcem namítanému přepjatému formalismu týkajícího se požadavku na formu podání žádosti žalovaný uvedl, že zákon o pobytu cizinců stanoví povinnost podávání žádostí o pobytová oprávnění osobně na zastupitelských úřadech, přičemž výjimka z tohoto způsobu podání je možností zastupitelského úřadu, nikoliv jeho povinností, a to v případech, kdy situaci žadatele vyhodnotí jako odůvodněný případ.
14. K námitce, že v důsledku pochybení žalovaného došlo k propadnutí okamžiku, kdy žádost žalobce o upuštění byla důvodnou, žalovaný uvedl, že argumentaci o celosvětových dopadech pandemie Covid-19 žalobce poprvé použil až v žalobě ze dne 19. 10. 2021 a nikoli

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

v žádosti či v odvolání proti usnesení zastupitelského úřadu. Dále žalovaný uvedl, že v rámci jednotnosti řízení je třeba trvat na dodržení zásady, že správní orgán (žalovaný) vychází ze skutkového a právního stavu, který je zde v době jeho rozhodování, což je rovněž v souladu se zásadou legitimního očekávání. Nejvyšší správní soud judikoval, že rozhodnutí správních orgánů obou stupňů tvoří jeden celek a že soulad rozhodnutí s právními předpisy se posuzuje podle právního stavu a skutkových okolností v době jeho vydání, žalovaný tak ani neměl jinou možnost než posoudit skutkové okolnosti ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Polemiku žalobce o aspektech ochrany dobré víry a legitimního očekávání tak, aby „nebyl nikdo zklamán“, žalovaný označil za zcela mimoběžnou s případem žalobce.

15. Žalovaný uvedl, že v souladu se závěry rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 9. 2023, č. j. 15 A 28/2021-76, obsaženými v bodech 32 a 33 odůvodnění, při rozhodování zohlednil všechny v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti a dospěl k jednoznačnému závěru, že již pominula cestovní omezení v letecké dopravě do Vietnamu pro vietnamské státní příslušníky v rámci protipandemických opatření, které kumulativně ve spojení s restriktivním přístupem vietnamských státních orgánů činily dostupnost zastupitelské úřadu v době prvního napadeného rozhodnutí objektivně velmi ztíženou. Objektivní překážka byla přechodné povahy a letecké spojení mezi ČR a Vietnamem je od konce roku 2021 opět funkční a od 15. 5. 2022 jsou všechny destinace otevřené a karanténa již není vyžadována.

Replika žalobce

16. V reakci na vyjádření žalovaného žalobce uvedl, že žalovaný v minulosti postupoval nezákonně, čímž vážným způsobem zasáhl do práv žalobce, a nemůže se nyní dovolávat svého nezákonného postupu, stejně jako nelze přijmout premisu, že pochybení správního orgánu zhojí běh času. Dále žalobce zopakoval, že správní orgány rozhodovaly v rozporu se svou rozhodovací praxí v souvislosti i otázkou realizace cesty do Vietnamu v době pandemie Covid-19 a že to považuje za prokázané a potvrzené Krajským soudem v Ústí nad Labem. Žalobce v návaznosti na vyjádření žalovaného k žalobě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2024, č. j. 1 Azs 79/2024-35, dle kterého lze pod pojem „odůvodněný případ“ umožňující upustit od povinnosti podal žádost o povolení k dlouhodobému pobytu osobně za zastupitelským úřadu podřadit i předchozí nezákonné pochybení správních orgánů, v jehož důsledku musí cizinec podat novou žádost. K tomu žalobce uvedl, že zmíněné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dopadá i na nyní projednávanou věc žalobce.

Duplika žalovaného

17. Žalovaný uvedl, že podobnost případu citovaného v replice žalobce s případem žalobce je jen zdánlivá. Z citovaného rozsudku je patrné, že stěžovatel argumentoval dvěma důvody, které dle něj měly naplnit pojem odůvodněný případ, a to jednak předchozí nezákonné jednání správního orgánu při rušení jeho povolení k dlouhodobému pobytu a jednak jeho rodinná situace. K tomu žalovaný zopakoval, že žalobce argumentaci pandemií Covid-19 použil až v podané žalobě a žalovaný se s ní vypořádal v souladu s požadavky stanovenými krajským soudem. K argumentaci týkající se údajného zhojení případného pochybení správního orgánu během času žalovaný uvedl, že není správná a že je třeba trvat na dodržení zásady, že žalovaný vychází při vydání rozhodnutí ze skutkového a právního stavu ke dni vydání rozhodnutí. Co se pak týče v replice citovaného rozsudku Nejvyššího správního

soudu, pochybení správního orgánu spočívalo v nezákonném zrušení pobytového oprávnění.

Jednání soudu

18. Právní zástupkyně žalobce při jednání soudu dne 19. 5. 2025 poukázala na konkrétní případy, kdy správní orgány rozhodovaly odlišně než v případě žalobce. Zdůraznila, že napadené rozhodnutí znamená nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života žalobce a jeho rodiny. Navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
19. Pověřený pracovník žalovaného při tomtéž jednání odkázal na písemné vyjádření žalovaného k žalobě a navrhl, aby soud žalobu zamítl.

Posouzení věci soudem

20. Žaloba není důvodná.
21. Před vypořádáním námitek žalobce považuje soud za důležité shrnout zákonnou úpravu týkající se upuštění od osobního podání žádosti a základní východiska, z nichž správní soudy musí vycházet při přezkumu rozhodnutí, kterým nebylo této žádosti vyhověno. Formu podání žádosti upravuje § 169d odst. 1 zákona o pobytu cizinců, podle něhož *žádost o udělení dlouhodobého víza, s výjimkou diplomatického nebo zvláštního víza, žádost o prodloužení platnosti víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území a žádost o vydání povolení k dlouhodobému, přechodnému nebo trvalému pobytu je cizinec povinen podat osobně. Osobním podáním žádosti se dle § 169d odst. 2 zákona rozumí úkon žadatele, při kterém se žadatel osobně dostaví ke správnímu orgánu, u kterého má být žádost podána, a osobě přímo se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu určené k přijetí žádosti podá žádost v době určené pro jednotlivé druhy a účely pobytových oprávnění a ve formě a způsobem, který stanoví tento zákon. Povinnost osobního podání žádosti se vztahuje i na zákonného zástupce; zákonným zástupcem se rozumí i osoba, která osobně pečuje o nezletilého žadatele na území státu, jehož je nezletilý žadatel občanem. Podmínka osobního podání žádosti se považuje za splněnou v případě podání žádosti zastupitelskému úřadu prostřednictvím fyzické nebo právnické osoby, se kterou má Česká republika uzavřenou smlouvu o přijímání žádostí (dále jen „externí poskytovatel služeb“), jde-li o žádost takového druhu, jehož shromažďováním a předáváním je externí poskytovatel služeb pověřen. Osobní podání žádosti o povolení k taxativně vymezeným pobytům představuje zákonem jednoznačně stanovenou formu podání. Zákonné zakotvení povinnosti osobního podání potvrdil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 30. 5. 2017, č. j. 10 Azs 153/2016-52, kde uvedl, že: „Se žalobkyní nicméně nelze souhlasit, považuje-li samotné zákonné zakotvení povinnosti osobního podání žádostí o povolení k taxativně vymezeným pobytům, stejně jako žádostí o taxativně vymezená víza (§ 169 odst. 14 věta první, § 170 odst. 1 věta první zákona o pobytu cizinců), za nesouladné s ústavně zaručeným právem na to, domáhat se stanoveným postupem svého práva u správního orgánu (čl. 36 odst. 1, 2. alt. Listiny základních práv a svobod). Požadavek osobního kontaktu žadatele s odpovědnými úředníky České republiky je pro takovéto účely zcela logický a slouží k tomu, aby si Česká republika mohla právě takto ověřit zejména totožnost, motivaci, osobní a další poměry žadatele a na základě toho zvážit bezpečnostní rizika a jiné aspekty související s následným uvážením, zda žadateli má, anebo nemá být vyhověno. Zejména pokud správní orgány adekvátně využívají ustanovení o možnosti upustit od osobního podání žádosti (§ 169 odst. 14 věta druhá, § 170 odst. 1 věta druhá), není důvodu o*

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

ústavní konformitě povinnosti osobního podání žádosti o některá povolení k pobytům či o některá víza jakkoli pochybovat.“

22. Dle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců zastupitelský úřad může v odůvodněných případech od povinnosti osobního podání žádosti upustit, pokud současně s doručením žádosti cizinec doloží důvody pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Řízení je v případě podle věty první zahájeno dnem, kdy žádost došla zastupitelskému úřadu. Neupustí-li zastupitelský úřad v případě podle věty první od povinnosti osobního podání žádosti, řízení o žádosti usnesením zastaví. Zastupitelský úřad může od povinnosti osobního podání žádosti upustit také bez uvedení důvodů cizincem, jsou-li mu důvody pro toto upuštění známy z jeho úřední činnosti, nebo může učinit na své úřední desce prohlášení, že od povinnosti osobního podání žádosti upouští pro určitý druh žádostí o pobytová oprávnění podaných v budoucnu, a to zejména v případech, pokud je cizinec nebo jeho zaměstnavatel účastníkem vládou schváleného programu.
23. Při aplikaci § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců je nezbytné vyjasnit jeho obsah z hlediska možností, které se zastupitelskému úřadu nabízejí. Posouzení, zda k upuštění od povinnosti osobního podání dojde, je věcí uvážení zastupitelského úřadu. Výraz „může“ obecně znamená, že s existencí určitého skutkového stavu není jednoznačně spojen jediný právní následek. Zákonem předvídaný následek nastává jen tehdy, jestliže to správní orgán uzná za vhodné, či potřebné; správnímu orgánu se zde dává možnost zvolit po zvážení daných okolností, zda zákonem předvídaný následek nastane. Správní uvážení však nesmí vést k nepodloženým rozhodnutím a nesmí vést k libovůli orgánů, které rozhodují ve správním řízení. Správní uvážení probíhá vždy v mezích stanovených ústavním pořádkem, příslušnou právní normou či podle základních zásad právních, jimiž je ovládáno rozhodování správních orgánů (srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 31/08). Je třeba nicméně dodat, že citované ustanovení v sobě obsahuje nejen správní uvážení, ale kombinuje je s neurčitým právním pojmem „odůvodněný případ“. Tento pojem nelze obsahově dostatečně přesně vymezit a jeho aplikace závisí na odborném posouzení v každém jednotlivém případě. Správnímu orgánu je poskytován prostor pro zhodnocení, zda konkrétní situace patří do rozsahu daného neurčitě právního pojmu, či nikoliv. Míra „uvážení“ správního orgánu se zde zaměřuje na skutkovou podstatu a její vyhodnocení. Naplnění obsahu neurčitě právního pojmu s sebou nese povinnost správního orgánu rozhodnout způsobem, který norma předvídá. Kombinace správního uvážení s neurčitým právním pojmem tedy zpravidla omezuje diskreční pravomoc správního orgánu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2011, č. j. 5 As 47/2011-77). Výklad pojmu „odůvodněný případ“ a podřazení zjištěného skutkového stavu tomuto pojmu je tak v obecné rovině věcí výkladu neurčitě právního pojmu a jeho aplikace na zjištěný skutkový stav, nikoliv předmětem správního uvážení (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2014, č. j. 8 As 37/2011-154). Úvahy žalovaného ohledně naplnění pojmu „odůvodněný případ“ bylo proto nutno podrobit plnému soudnímu přezkumu, jelikož správní uvážení se uplatňuje v jiné fázi rozhodovacího procesu (až je-li neurčitý právní pojem naplněn). Úkolem soudu tedy bylo (opětovně) přezkoumat, zda rozhodnutí správních orgánů bylo vydáno v řádném procesu vymezeném normami hmotného i procesního práva, s vyloučením případné svévole při naplňování obsahu neurčitě právního pojmu ze strany správních orgánů.
24. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu je možnost podat žádost o povolení k taxativně vymezeným pobytům jinou než osobní formou výjimečným postupem v případech, kdy by

bylo trvání na osobním podání žádosti příliš tvrdé a nerozumné. Při podání žádosti o pobytové oprávnění je nezbytné, aby žadatel současně se žádostí o pobytové oprávnění podal žádost o upuštění od osobní formy, ve které musí uvést konkrétní důvody, proč právě jeho případ má být oním „odůvodněným případem“, v němž nemá správní orgán trvat na osobním podání žádosti (rozsudek č. j. 10 Azs 219/2015-67). Povinností žadatele je rovněž jím tvrzené údaje doložit (rozsudek č. j. 6 Azs 77/2015-36). V rozsudku ze dne 31. 5. 2011, č. j. 9 Aps 6/2010-106, Nejvyšší správní soud konstatoval, že: *„Prostřednictvím daného institutu lze tedy zohlednit situace, které budou cizinci důvodně bránit v osobním podání žádosti přímo na zastupitelském úřadě. O jaké typové případy v praxi půjde, zda se má jednat pouze o případy překážek osobní účasti, které jsou na straně cizince, nebo též o případy překážek na straně zastupitelského úřadu, zákon o pobytu cizinců žádným způsobem ani neupravuje ani nenaznačuje. Každé takové posouzení tedy závisí na úvaze zastupitelského úřadu, který by měl při svém rozhodování zohlednit všechny v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti.“* V textu zákona nejsou, jak uvedeno výše, specifikovány žádné případy či situace, na základě kterých by bylo možné dovozovat, co konkrétně měl zákonodárce na mysli. Zákonodárce tak vytvořil prostor veřejné správě, aby zhodnotila, zda konkrétní situace patří do rozsahu neurčitěho právního pojmu, či nikoli, a na základě této úvahy učinila rozhodnutí.

25. Se žalobcem lze tedy souhlasit v tom směru, že výše citovaný § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců zahrnuje neurčitý právní pojem *odůvodněné případy*, a proto bylo povinností správních orgánů alespoň rámcově vymezit obsah uvedeného pojmu a poté jej aplikovat s přihlédnutím k okolnostem daného případu. Těmto požadavkům správní orgány v projednávané věci dostály. Zastupitelský úřad i žalovaný ve svých rozhodnutích při rozhodování o upuštění od osobního podání žádosti podrobně vysvětlili, že museli zohlednit všechny v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti, že upuštění od zmíněné povinnosti je třeba považovat za výjimku z pravidla, k níž lze přikročit jen z důvodů hodných zvláštního zřetele, pro které se žadatel skutečně není schopen se na zastupitelský úřad osobně dostavit.
26. Lze souhlasit se žalobcem v tom, že Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 7. 2024, č. j. 1 Azs 79/2024-35, konstatoval, že pochybení *„správních orgánů (i odlišných od těch projednávajících žádosti o dlouhodobé pobyty) tak nelze apriorně vyloučit jako zcela irelevantní při posuzování „odůvodněného případu“.* Naopak, upuštěním lze kompenzovat již nezvratné pochybení jiných správních orgánů, v jehož důsledku musí žadatel podat novou žádost, jelikož tím dochází k naplnění zákonem předpokládaného účelu úpravy, tj. *„zmírnit přílišnou tvrdost právní úpravy dopadající na konkrétní (jednotlivé) situace žadatelů“* (rozsudek NSS ze dne 8. 4. 2021, č. j. 1 Azs 4/2021 - 28, bod 38).“ Je však nutno konstatovat, že sám žalobce v jeho průvodním dopisu k žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti konstatoval, že v roce 2010 podal žádost o prodloužení dlouhodobého pobytu za účelem podnikání, které nebylo po vleklém řízení trvající osm let vyhověno (řízení bylo zastaveno), přičemž jeho žaloba proti daným rozhodnutím byla zdejším soudem zamítnuta; současně nebyla úspěšná ani jeho následná žádost o přechodný pobyt. Z uvedeného plyne, že žádné rozhodnutí správních orgánů o pobytových žádostech žalobce nebylo shledáno jako nezákonným. Nelze tak v případě žalobce dle soudu hovořit o tom, že by mělo být v rámci žádosti o upuštění od osobního podání žádosti kompenzováno nezvratné pochybení jiných správních orgánů, v jehož důsledku by musel žalobce podat novou žádost. V tomto směru je tedy poukaz žalobce na rozsudek Nejvyššího správního č. j. 1 Azs 79/2024-35, nepřipadný, neboť v pobytových řízeních nebylo vysloveno žádné pochybení správních orgánů.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

27. Pokud jde o to, že zdejší soud rozsudkem ze dne 27. 9. 2023, č. j. 15 A 28/2021-76, zrušil rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 9. 2021, č. j. 122299-4/2021-OPL, a věc mu vrátil k dalšímu řízení, soud zdůrazňuje, že toto rozhodnutí nezrušil z důvodu nezákonnosti, tj. jeho věcné nesprávnosti, nýbrž pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí. Konkrétně nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 9. 2021 spočívala v tom, že se „žalovaný v napadeném rozhodnutí vůbec nezabýval tím, zda cestovní omezení v letecké dopravě do Vietnamu pro vietnamské státní příslušníky v důsledku protipandemických opatření, které kumulativně ve spojení s restriktivním přístupem vietnamských státních orgánů vůči vietnamským státním příslušníkům činilo dostupnost zastupitelského úřadu v době rozhodnutí žalovaného objektivně velmi ztíženou, ačkoli mu tato skutečnost byla známá z jeho úřední činnosti.“ Proto zdejší soud v předmětném rozsudku zavázal žalovaného k tomu, aby v dalším řízení zohlednil všechny v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti, včetně možných cestovních omezení v letecké dopravě do Vietnamu, a to i bez výslovné námítky žalobce, jsou-li mu známy z úřední činnosti. Je tak zřejmé, že v rozsudku ze dne 27. 9. 2021 zdejší soud nezavázal - a ani nemohl zavázat - žalovaného k tomu, aby vyhověl žádosti žalobce o upuštění od osobního podání žádosti o pobyt.
28. Předně je třeba též zdůraznit, že v důsledku zrušujícího rozsudku zdejšího soudu ze dne 27. 9. 2023 nebyl žalobce nucen podat novou žádost o pobytové oprávnění či novou žádost o upuštění od povinnosti od osobního podání žádosti, neboť se v důsledku zrušujícího rozsudku zdejšího soudu věc vrátila do odvolacího řízení o žalobcově původní žádosti od upuštění od osobního podání žádosti.
29. Lze sice souhlasit se žalobcem v tom, že správní řád výslovně neupravuje otázku, zda správní orgány rozhodují podle skutkového a právního stavu ke dni podání žádosti, nebo ke dni vydání rozhodnutí, z jeho jednotlivých ustanovení (např. § 96 odst. 2, § 90 odst. 4 nebo § 82 odst. 4) však implicitně vyplývá, že správní orgán vychází při vydání rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který zde je v době jeho rozhodování, totéž platí i pro rozhodnutí odvolacího správního orgánu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2008, č. j. 1 As 68/2008-126, č. 1786/2009 Sb. NSS, bod 36, či ze dne 16. 8. 2018, č. j. 1 As 165/2018-40, bod 18). Opačný postup by byl v rozporu s ústavním principem právní jistoty, byť by byl ku prospěchu žalobce; podporoval by totiž nepředvídatelné rozhodování správních orgánů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2019, č. j. 7 Azs 209/2018-37, bod 9, či ze dne 18. 1. 2018, č. j. 1 Azs 397/2017-31, body 17, 19 a 20). Žalovaný s ohledem na výše uvedené proto nepochybil, jestliže rozhodl podle skutkového a právního stavu v době vydání jeho rozhodnutí.
30. Soud nemůže spekulovat o tom, zda by žalovaný v roce 2021 či 2022 jeho žádosti o upuštění od osobního podání žádosti vyhověl, či nevyhověl, podstatným je fakt, že v roce 2021 nebyla správními orgány žalobci prominuta podmínka osobního podání žádosti o pobyt. Soud v tomto typu soudního řízení není oprávněn nahrazovat rozhodování správních orgánů; naopak zákonná úprava poskytuje veřejné správě prostor, aby zhodnotila, zda konkrétní situace patří do rozsahu neurčitěho právního pojmu, či nikoli, a na základě této úvahy učinila rozhodnutí. Úkolem soudu tedy je toliko přezkoumat, zda rozhodnutí správních orgánů bylo vydáno v řádném procesu vymezeném normami hmotného i procesního práva, s vyloučením případné svévole při naplňování obsahu neurčitěho právního pojmu ze strany správních orgánů.
31. V projednávané věci žalobce svou žádost o upuštění od osobního podání žádosti o pobyt ze dne 12. 4. 2021 odůvodnil tím, že přišel o povolení k dlouhodobému pobytu v důsledku

vleklého řízení o jeho prodloužení, které skončilo po osmi letech zamítnutím žádosti. Je pro něj nemožné podat žádost o pobyt na zastupitelském úřadě, protože Ministerstvo vnitra není schopno dodržet lhůty pro rozhodnutí v pobytových řízeních. Další důvod žalobce spatřoval v tom, že má na území ČR manželku, která zde podniká a ekonomicky zajišťuje celou rodinu, a tři nezletilé děti, které jsou plně závislé na péči žalobce, neboť jejich matka se věnuje podnikatelské činnosti. Vycestování žalobce do Vietnamu jen za účelem podání žádosti a vyčkání na její vyřízení by proto bylo dle žalobce krajně nepřiměřené s ohledem na jeho rodinné vazby v ČR. Žalobce v průvodním dopise k žádosti odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2014, č. j. 5 As 102/2013-31, usnesení Generálního konzulátu ČR v Šanghaji ze dne 2. 12. 2014 č. j. 733/2014-SHANG III, ve kterých bylo žadatelům vyhověno. Dále v průvodním dopise uvedl, že judikatura dovodila praxi, že správní vyhoštění nepředstavuje sankci za nelegální pobyt cizince na území, ale je toliko opatřením pro realizaci zájmu státu, aby se cizinec na jeho území nelegálně nezdržoval, a odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004 č. j. 5 Azs 125/2004-54, shodně jako v podané žalobě.

32. Soud uvádí, že žalobce ve správním řízení ani v žalobě vůbec netvrdil, že by se o sjednání termínu pokusil, natož aby takové pokusy doložil. Žalobce se přitom mohl pokusit o registraci termínu i z ČR, což znamená, že jen kvůli sjednání termínu nemusel opustit území ČR. Skutečnost, že žalobce vůbec ve správním řízení netvrdil, že by se on sám snažil si sjednat termín osobního podání žádosti u zastupitelského úřadu, jak předvídá zákon o pobytu cizinců, považuje soud za klíčovou. Aby totiž bylo možno hovořit o tom, že si žalobce nemohl sjednat termín v přiměřené době a lidsky důstojným způsobem, musel by se žalobce alespoň o registraci termínu pokusit a své neúspěšné pokusy doložit. Nic takového však ze správního spisu ani ze žaloby nevyplývá.
33. Soud poukazuje také na to, že žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že na straně zastupitelského úřadu ve Vietnamu neexistovala překážka, která by žalobci bránila osobně podat žádost o pobyt na příslušném zastupitelském úřadu. Co se pak týče pandemie Covid-19, žalovaný poznamenal, že tato objektivní překážka v roce byla přechodné povahy a v době vydání napadeného rozhodnutí je letecké spojení mezi ČR a Vietnamem od konce roku 2021 opět funkční. Objektivní překážka v souvislosti s pandemií Covid-19 je proto obsoletní.
34. Soud dále poukazuje na to, že žalobce v průvodním dopise uvedl, že zájem nezletilých dětí je třeba považovat za středobod úvah a přiznat mu rozhodující význam, a rozsáhle citoval judikaturu Nejvyššího správního soudu a ESLP, která dle názoru žalobce vyznívá v jeho prospěch, shodně jako v následně podané žalobě. Na závěr průvodního dopisu k žádosti o upuštění žalobce uvedl, že má za to, že v jeho případě došlo k nepřiměřenému zásahu do soukromého a rodinného života žalobce a jeho rodinných příslušníků.
35. Argumentace žalobce, že Ministerstvo vnitra při projednávání žádostí o pobyt nedodržuje lhůty pro vydání rozhodnutí, není v této věci relevantní. Nadto žalobce ani nedoložil toto své tvrzení žádnými důkazy. Tvrzená skutečnost se totiž netýká úřední činnosti zastupitelského úřadu při podávání žádostí o pobyt, ale jiného orgánu, na jehož postup v konkrétních řízeních nemá zastupitelský úřad vliv. Je tedy zbytečné zabývat se povšechně tvrzenou, ale ze strany žalobce ničím nepodloženou nečinností Ministerstva vnitra ve vztahu k rozhodování o upuštění od osobního podání žádosti. Toto tvrzení totiž nemůže být způsobilé založit důvody, které by měly žalobci důvodně bránit v osobním podání žádosti přímo na zastupitelském úřadě, a které by tak tak mohly být považovány za *odůvodněný*

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

případ na straně žalobce. V tomto ohledu se soud přiklání k argumentaci žalovaného, že žalobce má možnost zajistit si termín osobního podání žádosti dopředu a z ČR vycestovat až těsně před stanoveným termínem a poté se vrátit zpět, není nucen ve Vietnamu nepřetržitě setrvávat po celou dobu pobytového řízení. Žalobce celou dobu opakovaně tvrdil, že má obavy z dlouhodobého odloučení od rodiny na neurčito, nikoli, že mu majetkové poměry neumožňují cestovat tzv. na otočku, své majetkové poměry přitom jednak netvrdil a ani ničím nedoložil.

36. Lze též poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2020, č. j. 8 Azs 351/2018-50, který se týkal žalobce, v němž je uvedeno, že pokud „*stěžovatel rozporuje smysluplnost osobního podání žádosti, formálnost takového postupu a obecně nedodržování lhůty k rozhodnutí o žádosti Ministerstvem vnitra, nejedná se o skutečnosti, které jsou pro danou věc relevantní. Osobní forma podání je stanovena přímo zákonem. Zastupitelský úřad se tedy při posuzování žádosti o upuštění od osobního podání nezabývá tím, zda je osobní podání v konkrétním případě rozumné či nezbytné, nehodnotí ani případnou délku správního řízení. Zabývá se výlučně tím, zda existují důvody, pro které není třeba na osobním podání trvat. Předmětem soudního přezkumu proto není hodnocení smysluplnosti či efektivity osobního podání, ale pouze posouzení, zda správní orgány správně vyložily neurčitý právní pojem „odůvodněný případ“ a poté jej správně aplikovaly na zjištěný skutkový stav. Argumentace krajského soudu vypořádávající se s námitkou stěžovatele o formalistickém přístupu, resp. smysluplnosti postupu správních orgánů, jde nad rámec projednávané věci. Námitky stěžovatele brojící proti této argumentaci se proto mýlí s podstatou věci. Pro úplnost však lze doplnit, že argumentace krajského soudu je i v této části přiléhavá. Rovněž se z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že délka řízení o žádosti o povolení pobytu, není pro posouzení žádosti stěžovatele rozhodná, a nemůže založit důvody, které by měly stěžovateli zabránit v osobním podání žádosti.“*
37. Ve vztahu k zásahu do rodinného a soukromého života žalobce a jeho rodiny správní orgány konstatovaly, že vycestování žalobce za účelem podání žádosti sice ipso facto představuje potenciální zásah do rodinného a soukromého života, ale tento zásah sám o sobě nemůže s ohledem na širší okolnosti posuzovaného případu odůvodnit upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Mezi širší okolnosti daného případu správní orgány zařadily to, že žalobce dlouhodobě pobývá na území ČR bez pobytového oprávnění a že upuštění od osobního podání žádosti by znamenalo, že by žalobce požíval značné výhody oproti ostatním zájemcům o pobytová oprávnění pouze z důvodu svého protiprávního jednání, tj. vědomého nelegálního pobytu na území ČR (pojem „protiprávní jednání“ žalobce v žalobě srovnával s případy závažné trestné činnosti žadatelů s odkazem, že on se žádné trestné činnosti nedopustil a mělo by k němu být přistupováno vstřícněji, tato argumentace je však lichá). Dále správní orgány konstatovaly, že žalobcem tvrzené rodinné důvody spočívající v podnikání manželky a péči žalobce o nezletilé děti mu nebrání ve splnění povinnosti osobního podání žádosti o povolení k pobytu v takové míře, aby bylo namíste upustit od této zákonem stanovené povinnosti. K potřebě hlídání nezletilých dětí správní orgány opakovaně uvedly, že se jedná o zcela běžnou rodinnou situaci a že se s ní rodina žalobce může vypořádat stejně jako ostatní rodiny umístěním dětí do školského zařízení (škola, škola, družina apod.) nebo péčí o děti na přechodnou dobu na komerčním základě (např. paní na hlídání, au pair apod.).
38. Soud k tomu dodává, že výčet předestřený správními orgány není konečný, existují i jiné zcela běžné způsoby řešení hlídání dětí v době, kdy oba rodiče (případně rodič samoživitel)

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

pracují. Žalobce nedoložil majetkové a výdělkové poměry sebe a své manželky, aby správní orgány a potažmo soud mohly vyvodit jednoznačný závěr o tom, že ekonomická situace rodiny neumožňuje manželce žalobce po dobu nepřítomnosti žalobce v ČR zajistit hlídání dětí v době, kdy ona bude pracovat. K ekonomickým dopadům samotného vycestování žalobce, tj. zejména k úhradě nákladů na cestu do Vietnamu a zpět a náklady na zajištění ubytování, stravy a dalších základních životních potřeb v průběhu vycestování, správní orgány zcela správně zhodnotily, že žalobce nijak nedoložil ekonomickou situaci sebe a své rodiny a stejně jako nyní soud nemohly posoudit, jaké by tyto náklady měly vliv na rodinný rozpočet a na péči o nezletilé děti a zda by vycestování žalobce do země původu mohlo zásadně ohrozit existenční zajištění jeho rodiny. Důkazní povinnost v tomto směru tížila jen a pouze žalobce a je zjevné, že v tomto směru žalobce povinnosti tvrzení nedostál a důkazní břemeno neunesl. Soud tak shodně jako správní orgány dospěl k závěru, že trvání na podmínce osobního podání žádosti není v tomto případě ve vztahu k oddělení dětí od žalobce nepřiměřené, neboť přechodné odloučení otce od rodiny by nemělo mít devastující účinky na rodinu a rodinná situace žalobce se nijak výrazně neliší od běžné rodinné situace jiných žadatelů, kteří mají v ČR manžela/partnera a nezletilé děti. Žalobce ani netvrdil, ani nedoložil, v čem konkrétně by měla spočívat odlišnost jeho rodinných poměrů od ostatních, například dlouhodobě závažně nepříznivý zdravotní stav rodinného příslušníka odkázaného na celodenní výhradní péči žalobce apod. Soud tak nemá závěrům správních orgánů co vytknout, neboť se zabývaly konkrétními okolnostmi případu žalobce a shledaly, že tyto důvody nelze podřadit pod neurčitý právní pojem odůvodněný případ, které by odůvodňovaly upuštění od zákonné podmínky osobního podání žádosti, které je zcela výjimečnou možností.

39. Soud rovněž poukazuje na usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. II. ÚS 1276/20, v němž se Ústavní soud zabýval ústavní stížností žalobce proti rozsudkům Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2020 č. j. 8 Azs 351/2018-50, a Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 10. 2018 č. j. 15 A 110/2018-74, které jsou plně použitelné i v projednávané věci, která je skutkově i právně prakticky totožná.

40. Ústavní soud ve výše zmíněném usnesení uvedl, že opodstatněnost ústavní stížnosti „posuzoval pomocí kritérií vymezených v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“) (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Jeunesse proti Nizozemsku* ze dne 3. 10. 2014 č. 12738/10, § 107 až 108; rozsudek ESLP ve věci *Nunez proti Norsku* ze dne 28. 6. 2011 č. 55597/09, § 70; rozsudek ESLP ve věci *Rodrigues da Silva a Hoogkamer proti Nizozemsku* ze dne 31. 1. 2006 č. 50435/99, § 39). Dle příslušné judikatury je nutno vzít v potaz:

a) rozsah, v jakém by byl rodinný život stěžovatele narušen;

b) rozsah vazeb stěžovatele a jeho rodinných příslušníků, zejm. nezletilých dětí na Českou republiku;

c) existenci nepřekonatelných překážek realizace práva na rodinný život v zemi původu stěžovatele;

d) imigrační historii stěžovatele (např. porušení imigračních pravidel v minulosti) a důvody veřejného pořádku;

e) zda si stěžovatel na území České republiky založil rodinu až v době, kdy věděl, že jeho imigrační status a potažmo možnost realizovat své právo na rodinný život na území České republiky jsou nejisté.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

K otázce, v jakém rozsahu by v důsledku přijetí ústavní stížnosti napadených rozhodnutí mohlo dojít k porušení stěžovatelova práva na respektování rodinného života [kritérium sub a)], Ústavní soud předně uvádí, že se jedná o otázku pravděpodobnostní. Jelikož porušení základních práv stěžovatele by v důsledku vydání napadených rozhodnutí teprve mohlo nastat v budoucnosti, předmětem přezkumu ze strany Ústavního soudu může být "pouze" to, zda s ohledem na skutkové okolnosti případu lze předpokládat, že dojde k porušení stěžovatelova základního práva na respektování rodinného života, a zda stěžovatel důvodnost těchto obav prokázal.

Ústavní soud se proto v kontextu nyní posuzované ústavní stížnosti zabýval tím, zda stěžovatel prokázal důvodnost svých obav, že nebude-li mu umožněno podat žádost o udělení povolení k dlouhodobému pobytu jiným způsobem než osobně na příslušném zastupitelském úřadu (§ 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců), nastane jím předpokládaný následek, tedy intenzivní protiústavní zásah do jeho práva na respektování rodinného života v důsledku dlouhodobého odloučení od rodiny.

Skutečnost, že příslušný zastupitelský úřad již několik let (ode dne 1. 2. 2018) využívá systém sjednávání termínů prostřednictvím e-mailu a tento systém netrpí stejnými nedostatky jako jeho předchůdci (resp. stěžovatel to nenamítá ani nedokládá), do značné míry oslabuje jeho námitky stran důvodnosti obav, že v důsledku neudělení výjimky z povinnosti osobního podání žádosti na zastupitelském úřadě dojde k jeho dlouhodobému - až několikaletému - odloučení od rodiny. Ač tedy stěžovateli nelze upřít, že v čase podání žádosti velvyslanectví využívalo jeden z problematických systémů dálkového sjednávání termínů pro osobní podání žádosti, k odstranění tohoto problému došlo ještě před vydáním prvního rozhodnutí ve věci a ode dne 1. 2. 2018 stěžovateli nic nebrání v tom, aby si dálkově sjednal termín prostřednictvím e-mailu.

S ohledem na to, že stěžovatel ani v řízení před obecnými soudy, ani v řízení před Ústavním soudem neprokázal důvodnost svých obav, Ústavní soud nemohl přisvědčit jeho námitce, že neudělení výjimky z povinnosti osobního podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu na zastupitelském úřadu jej nutí k tomu, aby si vybral mezi legalizací svého pobytu na území České republiky a možností zachování rodinného života. Jak totiž správně uvedly správní úřady a následně správní soudy v napadených rozhodnutích, vycestování za účelem osobního podání žádosti (navíc za situace, kdy se stěžovatel s ohledem na předchozí rozhodnutí správních soudů může rozhodnout, v jakém momentě tak učiní, a termín osobního podání žádosti si může sjednat dálkově kupř. i z území České republiky) nevede k popření stěžovatelova práva na respektování rodinného života a nejví se jako nepřiměřené okolností. Správní soudy navíc stěžovateli v odůvodnění napadených rozhodnutí naznačily i způsob, jakým může dosáhnout, aby doba jeho faktického odloučení od rodiny za účelem osobního podání žádosti o dlouhodobý pobyt na zastupitelském úřadu ve Vietnamu byla co nejkratší.

Ještě důležitějším aspektem nyní posuzované ústavní stížnosti je však skutečnost, že stěžovatel nijak nedokládá, že se o sjednání termínu k osobnímu podání žádosti na zastupitelském úřadu někdy pokusil. Stěžovatel důvodnost svých obav, že v případě vycestování z České republiky dojde k intenzivnímu zásahu do jeho základního práva na respektování rodinného života, nedovozuje ze svých vlastních zkušeností, nýbrž z výroční zprávy Bezpečnostní informační služby, ze zkušeností třetích osob, které se na rozdíl od něj v minulosti o sjednání termínu marně pokoušely, jakož i z novinových článků, z "obecného povědomí" o nefunkčnosti (již nahrazených) systémů sjednávání termínů pro osobní podání žádosti a z tvrzených zkušeností jeho právního zástupce se zastupováním klientů v podobných typech řízení. Takto koncipovaná ústavní stížnost se nicméně blíží institutu actio popularis, jenž nezná ani Ústava České republiky, ani zákon o Ústavním soudě. Ústavní soud zastává názor, že ač informace obecnějšího charakteru - např. statistiky,

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

výroční zprávy zpravodajských služeb apod. - mohou být cenným zdrojem informací, jež dokreslují kontext porušení základních práv jednotlivce nebo závažnost situace, za níž k tomuto porušení došlo, za žádných okolností nemohou sloužit jako funkční náhrada skutečného, konkrétního, individualizovaného, trvajících (příp. bezprostředně hrozících) a prokazatelného zásahu do základních práv jednotlivce. S ohledem na shora řečené se proto Ústavní soud ztotožňuje se závěrem Nejvyššího správního soudu, že pro posouzení věci jsou rozhodné pouze stěžovatelovy autentické a prokazatelné zkušenosti s činností velvyslanectví přímo v posuzované věci, nikoli jeho obecná tvrzení bez autentické zkušenosti. Pakliže je nemá, lze jeho ústavní stížnosti jen stěží vyhovět.

Při posuzování rozsahu vazeb stěžovatele a jeho rodinných příslušníků na Českou republiku [kritérium sub b)] Ústavní soud zohlednil, že stěžovatel, jeho manželka a nezletilé děti jsou státními občany Vietnamu. Stěžovatel na území České republiky žije od roku 2005, v letech 2008 až 2010 pobýval na území České republiky na základě povolení k pobytu za účelem podnikání a od roku 2010 zde žije bez platného pobytového titulu. Manželka a nezletilé děti stěžovatele mají na území České republiky trvalý pobyt. Na jedné straně je zřejmé, že ač jsou stěžovatel a jeho rodinní příslušníci cizími státními příslušníky, mají na Českou republiku nezanedbatelné vazby, fakticky zde žijí již několik let, stěžovatelova manželka zde podniká a jeho dvě starší děti zde navštěvují školu. Na druhé straně Ústavní soud nemohl přehlédnout, že u stěžovatele je vazba na Českou republiku v porovnání s jeho rodinnými příslušníky - manželkou a nezletilými dětmi - oslabována skutečností, že převážnou většinu času žil na území České republiky bez jakéhokoli pobytového oprávnění a s vědomím, že jeho imigrační status byl po celou tuto dobu přinejmenším nejistý.

Stran otázky existence nepřekonatelných překážek realizace práva na rodinný život v zemi původu stěžovatele [kritérium sub c)] Ústavní soud pouze ve stručnosti poznamenává, že s ohledem na dočasný charakter vycestování stěžovatele do Vietnamu není nezbytné zabývat se naplněním tohoto kritéria. Na tom nic nemůže změnit ani skutečnost, že stěžovatel se v ústavní stížnosti snaží ztotožnit faktické dopady povinnosti osobního podání žádosti na zastupitelském úřadu se správním vyhoštěním (§ 118 a násl. zákona o pobytu cizinců). Jak je shora uvedeno, stěžovatel nepředstřel žádné přesvědčivé argumenty, které by to prokazovaly (viz výše, body 14 až 19), proč se Ústavní soud přiklání k závěru správních soudů, že stěžovatelovo vycestování z České republiky bude pouze dočasného charakteru a není nezbytné, aby jej zbytek rodiny "následoval" do Vietnamu.

Co se týče kritéria imigrační historie stěžovatele a důvodů veřejného pořádku [kritérium sub d)], Ústavní soud pouze ve stručnosti uvádí to, co již bylo shora opakovaně řečeno, tj. že stěžovatel v letech 2008 až 2010 pobýval na území České republiky na základě platného pobytového titulu a od roku 2010 zde pobývá bez pobytového oprávnění. Kromě toho však v napadených rozhodnutích nejsou uvedeny žádné jiné důvody veřejného pořádku, které by činily stěžovatelův pobyt v České republice problematickým.

Posledně vytyčenému kritériu, tedy otázce, zda si stěžovatel na území České republiky založil rodinu až v době, kdy věděl, že jeho imigrační status a potažmo možnost realizovat právo na rodinný život na území České republiky jsou nejisté [kritérium sub e)], je nezbytné věnovat větší pozornost, neboť dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva se z pohledu čl. 8 Úmluvy jedná o faktor zcela zásadní. Je-li shledáno, že k založení rodinného života došlo až v době, kdy stěžovatelův pobytový status v hostitelské zemi byl nejistý, porušení práva na respektování rodinného života dle čl. 8 Úmluvy lze konstatovat pouze výjimečně (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Jeunesse proti Nizozemsku, citován výše, § 108; rozsudek ESLP ve věci Nunez

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

proti Norsku, citován výše, § 70; rozhodnutí ESLP ve věci Nguyen proti Norsku ze dne 26. 1. 2016 č. 30984/13, § 28; rozhodnutí ESLP ve věci Abokar proti Švédsku ze dne 14. 5. 2019 č. 23270/16, § 37; rozhodnutí ESLP ve věci Eze proti Švédsku ze dne 17. 9. 2019 č. 57750/17, § 46).

K tomu Ústavní soud poznamenává, že pobytová situace stěžovatele začala být nejistá v roce 2010, kdy přestal být na území České republiky držitelem pobytového titulu. Nejstarší z jeho dětí se pak narodilo až v roce 2012, prostřední v roce 2014 a nejmladší v roce 2020. Je tudíž zřejmé, že stěžovatel přistoupil k založení rodiny v době, kdy byla jeho pobytová situace přinejmenším značně nejistá, a to nejen s ohledem na chybějící pobytový titul, ale i s ohledem na řadu správních a soudních rozhodnutí, jež byla vydána po roku 2010 a jež nebyla z pohledu pobytového statusu stěžovatele příznivá. S narůstající nejistotou své pobytové situace však stěžovatel přistupoval k dalšímu a dalšímu rozšiřování rodiny – příkladem je zplození jeho nejmladšího dítěte v průběhu řízení o kasační stížnosti, o níž Nejvyšší správní soud rozhodl v záhlaví citovaným rozsudkem (opět) v neprospěch stěžovatele. Na uvedené jednání stěžovatele ostatně poukazoval Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 24. 10. 2018 sp. zn. 1 Azs 296/2018-35, jehož relevantní pasáže byly následně citovány i v nyní napadeném rozsudku Nejvyššího správního soudu. Konkrétně uvedl, že "stěžovatel sice na území ČR pobývá dlouhodobě (do ČR přicestoval v roce 2005), avšak již od roku 2010 nedisponuje žádným pobytovým oprávněním, za což byl také v minulosti opakovaně sankcionován. Svůj pobyt se snažil různými, i zjevně účelovými (stěžovatel žádal o vydání povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU v době, kdy již měl vztah se svou manželkou) způsoby legalizovat, avšak bezúspěšně. Na území ČR má sice rodinu (manželku a dvě nezletilé dcery), tu si však založil již s vědomím svého protiprávního pobytu a musel tak dopředu počítat s tím, že bude nucen si svůj pobyt na území ČR zlegalizovat. Nezletilé děti stěžovatele mohou po nezbytnou dobu, kdy bude stěžovatel muset vycestovat za účelem vyřízení potřebného pobytového oprávnění v zemi původu, setrvat na území ČR se svou matkou". Místo toho, aby stěžovatel závěry správních soudů reflektoval a pokusil se o legalizaci svého pobytu v době, kdy mu to rodinná situace umožňovala (mj. s ohledem na to, že dvě starší děti stěžovatele v mezidobí zahájily povinnou školní docházku), se rozhodl v průběhu řízení o kasační stížnosti znovu rozšířit svou rodinu o dalšího člena, a znovu tím postavit české orgány před fait accompli (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Jeunesse proti Nizozemsku, citován výše, § 108 a 114). Tento postup Ústavní soud nemůže akceptovat. Ztotožňuje se proto s názorem správních úřadů a správních soudů, že stěžovateli mělo být od počátku jasné, že za daných okolností není jisté, zda a případně za jakých podmínek bude moci realizovat své právo na rodinný život právě na území České republiky.

Ústavní soud si je však vědom judikatury ESLP, dle níž lze i za srovnatelné skutkové a právní situace výjimečně konstatovat porušení práva na respektování rodinného a soukromého života, pokud jsou napadená rozhodnutí ve zjevném rozporu s nejlepším zájmem nezletilých dětí stěžovatele (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Jeunesse proti Nizozemsku, citován výše, § 108 až 109; rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku ze dne 6. 7. 2010 č. 41615/07, § 135; rozsudek velkého senátu ESLP ve věci X. proti Lotyšsku ze dne 26. 11. 2013 č. 27853/09, § 96; rozsudek ESLP ve věci Tuquabo- Tekele a další proti Nizozemsku ze dne 1. 12. 2005 č. 60665/00, § 44).

Současně je však nezbytné pamatovat na to, že ne každé řízení, jehož výsledek se může přímo nebo nepřímo promítnout do života nezletilých dětí, má stejně intenzivní dopad do jejich právní sféry; to se pak nezbytně musí promítnout i do oblasti hodnocení a významu nejlepšího zájmu nezletilých dětí pro výsledek příslušného řízení. Touto otázkou se Ústavní soud zevrubně zabýval v nálezu sp. zn. IV. ÚS 950/19 ze dne 14. 4. 2020 (N 70/99 SbNU 362), v němž rozdělil řízení

do čtyř kategorií dle intenzity jejich dopadu na nezletilé děti. První kategorii tvoří řízení, jejichž účelem je upravit přímo práva či povinnosti dítěte právě jakožto dítěte (např. řízení o péči o dítě). Druhou kategorií představují řízení, jejichž účelem je upravit práva a povinnosti dítěte, která se však bezprostředně nedotýkají jeho statusu dítěte (např. řízení o soukromoprávních závazcích dítěte). Do třetí kategorie spadají řízení, v nichž není rozhodováno o právech a povinnostech dítěte, ale která mají na dítě nepřímý právní dopad, neboť jejich výsledek je zpravidla spojen s navazující změnou právního postavení dítěte (např. řízení o vyhoštění jeho pečující osoby, na něž buď navazuje řízení o změně péče o dítě, nebo vycestování dítěte za pečující osobou a změna jeho pobytu). Čtvrtá kategorie zahrnuje řízení, která mají na dítě pouze nepřímý faktický dopad (např. řízení o výpovědi z pracovního poměru rodiče pečujícího o dítě). K tomu v citovaném nálezu Ústavní soud uvedl: "U první kategorie řízení je nejlepší zájem dítěte prakticky vždy rozhodujícím kritériem, které musí rozhodovací orgán vzít v úvahu. U druhé kategorie a třetí kategorie je nejlepší zájem dítěte zcela zásadním kritériem, nicméně ten může být převážen konkurujícím zájmem, typicky oprávněným zájmem jiného jednotlivce požívajícího rovněž ochrany základních lidských práv a svobod (...), ale i dostatečně významným zájmem veřejným (...). U třetí kategorie se přitom otevírá širší prostor pro převážení jiným konkurujícím zájmem než u druhé kategorie, neboť se zde nestřetává jen zájem dítěte na jedné straně a jiný zájem na straně druhé, ale zájem dítěte je jen jedním, byť nepochybně významným, z vícera zájmů různých dalších subjektů, mezi kterými je třeba vyvažovat a které mohou být stejně významné či dokonce významnější. U čtvrté kategorie není zásadně povinností rozhodujícího orgánu přihlížet k nejlepšímu zájmu dítěte, s výjimkou případů, kdy pozitivní právní úprava výslovně s ochranou zájmů dítěte počítá" (nález sp. zn. IV. ÚS 950/19, citován výše, body 52 až 53).

Nyní posuzovaná věc se s ohledem na skutkové okolnosti případu pohybuje na spodní hranici třetí kategorie řízení ve smyslu nálezu sp. zn. IV. ÚS 950/19. Ústavní soud proto musel vyjít z toho, že ačkoli nejlepší zájem nezletilých dětí stěžovatele je bezpochyby důležitým kritériem pro posouzení nyní projednávané ústavní stížnosti, je jen jedním z vícera zájmů různých dalších subjektů, mezi nimiž je třeba vyvažovat. Ačkoli k přijetí nálezu sp. zn. IV. ÚS 950/19 došlo až po vydání napadených rozhodnutí, závěry v nich uvedené nikterak nevybočují z intencí vytyčených právním názorem obsaženým v uvedeném nálezu. Naopak správní orgány i správní soudy se zevrubně zabývaly rodinnou situací stěžovatele a otázkou, zda nepřiznání výjimky z pravidla osobního podání žádosti o povolení k pobytu může mít nepřiměřeně tvrdé dopady na rodinu stěžovatele, zejména jeho nezletilé děti. Zájem nezletilých dětí na tom, aby o ně pečovali oba rodiče a aby nebyla rodina (být pouze na přechodnou dobu) rozdělena, správní orgány a správní soudy vyvažovaly s legitimním zájmem státu na tom, aby stěžovatel legalizoval svůj pobyt v České republice a aby příslušný zastupitelský úřad, jenž je nejlépe seznámen se specifickými místními poměry ve státě původu stěžovatele, mohl řádně posoudit stěžovatelovu žádost o udělení povolení k dlouhodobému pobytu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2017 č. j. 10 Azs 153/2016-62). Pokud příslušné správní úřady a správní soudy dospěly k závěru, že s ohledem na specifické skutkové okolnosti případu převažuje legitimní zájem na tom, aby stěžovatel podal žádost o udělení povolení k dlouhodobému pobytu standardním způsobem podle § 169d odst. 1, 2 zákona o pobytu cizinců, z ústavněprávního hlediska nelze jejich rozhodnutím nic vytknout.

Přiléhavý není ani poukaz stěžovatele na rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Jeunesse proti Nizozemsku, o němž uvádí, že je takřka identický s jeho případem. Především je nutno připomenout, že ESLP v citovaném rozsudku sám zdůrazňuje, že se jedná o výjimečný případ, jenž se v určitém smyslu brání zobecnění. V citovaném rozsudku byl navíc kladen silný důraz na velmi specifické skutkové okolnosti případu, zejména na to, že a) stěžovatelka byla při narození státní občankou Nizozemska, avšak o nizozemské občanství přišla v průběhu života nezávisle na

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

své vůli, pročež její postavení nelze ztotožňovat s postavením cizích státních příslušníků, kteří tento status nikdy nepožívali, b) děti a manžel stěžovatelky byli státními občany Nizozemska, c) stěžovatelčiny děti, u nichž státní orgány předpokládaly, že zemi opustí společně s ní, byly v Nizozemsku plně integrovány, d) stěžovatelka byla pro děti primární a jistou dobu de facto jedinou pečující a vztahovou osobou a e) než bylo přistoupeno k zajištění těhotné stěžovatelky za účelem jejího správního vyhoštění, Nizozemsko šestnáct let tolerovalo její přítomnost na svém státním území, byť neměla jakýkoliv pobytový titul. V nyní posuzované ústavní stížnosti však stěžovatel netvrdil ani neprokázal skutečnosti, jež by se svou závažností a relevancí blížily skutkovým okolnostem, na jejichž základě byl vydán rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Jeunesse proti Nizozemsku. Výraznější paralely mezi nyní posuzovanou ústavní stížností a citovaným rozsudkem lze ve skutečnosti shledat pouze v tom, že stěžovatelův ilegální pobyt na území České republiky je tolerován již delší dobu (od roku 2010) a že stěžovatel je pro své tři nezletilé děti primárním pečovatelem, neboť jeho manželka podniká. Tím se však podobnost mezi rozsudkem velkého senátu ESLP ve věci Jeunesse proti Nizozemsku a nyní posuzovanou ústavní stížností vyčerpává.

S ohledem na shora řečené Ústavní soud uzavírá, že správní úřady ani správní soudy neporušily základní práva stěžovatele, zejm. právo na respektování soukromého a rodinného života, pokud dospěly k závěru, že v jeho případě nejsou splněny předpoklady pro aplikaci výjimky z povinnosti osobního podání žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na zastupitelském úřadu dle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců.“

41. K těmto obsáhlým, výstižným a pregnantně formulovaným závěrům Ústavního soudu, které jsou plně přenositelné i na tuto projednávanou věc žalobce, již nemá zdejší soud co dodat, a proto je plně přebírá do odůvodnění tohoto rozsudku.
42. Soud konstatuje, že v případě vycestování žalobce pochopitelně dojde po omezenou dobu k jistému zásahu do rodinného a soukromého života žalobce, půjde však z hlediska legalizace jeho pobytu o nezbytný a naprosto minimální důsledek jeho protiprávního setrvávání na území ČR, kdy žalobce nerozvázně spoléhal na svou nevyhostitelnost v důsledku své rozrůstající rodiny a deklarované potřeby péče o ni. Děti žalobce postupně odrůstají z nejranějšího věku (nejmladší dítě se narodilo v roce 2020), nejsou závislé pouze na bezprostřední osobní péči žalobce, mohou v ČR žít s manželkou žalobce a jsou schopny fungovat v dětském kolektivu a zvládnout i péči jiné fyzické osoby než rodiče. Soud znovu poukazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2014, č. j. 5 As 102/2013-31, ze kterého plyne, že v případech, kdy cizinec svůj rodinný život v České republice založí s vědomím svého nelegálního pobytu na území ČR, rozhodnutí o jeho případném správním vyhoštění bude představovat nepřiměřený zásah do jeho soukromého a rodinného života jen výjimečně. O to více pak daný závěr platí v případě vycestování z území ČR za účelem osobního podání žádosti. Soud proto neshledal rozpor rozhodnutí správních s čl. 32 Listiny základní práv a svobod, čl. 3 a 9 Úmluvy o právech dítěte či čl. 5 odst. 5 směrnice Rady č. 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny. Námitky žalobce stran nesprávnosti a nedostatečnosti vyhodnocení dopadů do soukromého a rodinného života žalobce a jeho rodiny soud shledal nedůvodnými.
43. Lze poukázat též na již citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Azs 351/2018-50, v němž ve věci žalobce konstatoval, že „podmínka osobního podání žádosti, jakož i oprávnění zastupitelského úřadu při posuzování důvodů pro upuštění od této povinnosti nijak nezpochybňuje ani neeliminuje právo na sloučení rodiny zakotvené v uvedené směrnici ani práva vyplývající z Listiny a Úmluvy o právech dítěte. Nutno připomenout, že stěžovatel pobýval na

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

území České republiky nelegálně, tedy vlastním zaviněním se ocitl v situaci, kdy musí respektovat pravidla pro získání pobytového oprávnění z pozice cizince, který nemá na území České republiky pobyt legalizován. Důsledkům takové situace jsou pak vystaveny i nezletilé děti stěžovatele. Nemůže tak být dotčen ani zájem dítěte garantovaný článkem 3 a 9 Úmluvy o právech dítěte, když stěžovatel vědomě pobýval na území bez pobytového oprávnění a následně neprokázal, že osobní podání žádosti je pro stěžovatele a jeho rodinu nepřiměřeně zatěžující. Nedůvodná je námitka, že dočasná nepřítomnost stěžovatele by ochromila chod rodiny a podnikání jeho manželky. Stěžovatel se v této námitce omezil na pouhé konstatování, že jeden rodič by sám péči o nezletilé děti nezvládl souběžně s podnikáním. Nejde však o neřešitelnou situaci. Je na stěžovateli a jeho manželce, aby uspořádali osobní záležitosti tak, aby se chodu rodiny odcestování stěžovatele na přechodnou dobu dotklo co nejméně. Krajským soudem nastíněná řešení jsou zcela obvyklá a dávají manželce stěžovatele časový prostor pro to, aby se mohla věnovat podnikatelským aktivitám.“

44. Nedůvodná je rovněž námitka týkající se porušení zásady legitimního očekávání spočívající v tom, že zastupitelský úřad v Šanghaji měl v jedné právně a skutkově obdobné věci (rozhodnutí ze dne 2. 12. 2014) rozhodnout o upuštění od osobního podání žádosti. Rovněž žalobce k žádosti doložil e-mailovou komunikaci s Velvyslanectvím ČR v Ulánbátaru týkající se upuštění od osobního podání žadatelky o pobyt, jejíž těhotenství bylo indikováno jako rizikové. Předně je třeba uvést, že tvrzené důvody pro upuštění od osobního podání žádosti (a tedy i skutková situace) žalobce jsou zcela odlišné od okolností, pro které bylo upuštěno od osobního podání žádosti žadatelky o pobyt Velvyslanectvím ČR v Ulánbátaru (rizikové těhotenství, které ji znemožňovalo leteckou přepravu). Nelze tedy shledat, že by se jednalo o skutkově shodný či obdobný případ. Lze souhlasit se žalovaným v tom, že ze dvou případů nelze dovozovat zavedenou a ustálenou správní praxi zastupitelských úřadů, natož na základě rozhodnutí zcela jiného zastupitelského úřadu, než který v dané věci rozhodoval a který musí ve svém rozhodování zohledňovat jiné v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti.
45. Za podstatné ve vztahu k této námitce považuje soud skutečnost, že již Velvyslanectví ČR v Hanoji, který v dané věci o žádosti žalobce o upuštění od osobního podání žádosti rozhodoval, uvedl, že v případech, kdy vyhověl žádostem o upuštění od osobního podání žádosti, se jednalo o jiné rodinné situace, většinou se jednalo o žadatele, jimiž byly nezletilé děti, které nelze nutit k samostatné cestě z ČR do Vietnamu. Tento zastupitelský úřad dále zdůraznil, že nelze konstatovat, že by žádostem o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti, jež byly podány žadateli, kteří se protiprávně nacházeli na území ČR spolu s jejich legálně pobývajícími manželi a nezletilými dětmi, obecně vyhovoval; naopak většině těchto žádostí tento zastupitelský úřad v roce 2020 nevyhověl, neboť neshledal, že by pro upuštění od zákonné podmínky osobního podání v daných případech existoval vážný a mimořádný důvod (srov. stranu 7 usnesení zastupitelského úřadu). Soud dále dodává, že žalovaný nerozhodoval o opravných prostředcích proti rozhodnutím zmíněných zastupitelských úřadů, a nelze mu tudíž ani oprávněně vytýkat porušení zásady legitimního očekávání v případě rozhodovací činnosti zastupitelských úřadů, na které se nijak nepodílel. Správní orgány tedy v projednávané věci neporušily § 2 odst. 4 správního řádu, v němž je zakotvena zásada ochrany legitimního očekávání.
46. Soud směrem k žalobci dále uvádí, že by si měl uvědomit, že zákon o pobytu cizinců jako s pravidlem počítá s osobním podáním žádosti u příslušného zastupitelského úřadu, prominutí (slovy zákona „upuštění“) této povinnosti zákonodárce pojal jako výjimečný

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

institut, na který nemá cizinec právní nárok. Žalobce tedy měl již v minulosti počítat s tím, že jeho zákonnou povinností je osobně podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu na zastupitelském úřadu a že s touto povinností, která má sloužit k získání pobytového oprávnění, budou spojeny finanční náklady související s vycestováním z ČR do Vietnamu a i s tím spojené nezbytné časově omezené odloučení od jeho rodiny. Soud poznamenává, že důvody pro upuštění od osobního podání žádosti o pobyt, jak je pojímá žalobce, by ve svém důsledku znamenaly, že by u každého cizince, který nemá přiznaný žádný pobytový status opravňující jej k pobytu na území ČR a má v ČR republice rodinu, mělo být upuštěno od osobního podání žádosti o pobyt, neboť trvání na osobním podání žádosti by zapříčinilo zásah do jeho soukromého či rodinného života, resp. by to pro něj značilo nepříznivé ekonomické důsledky. To však jistě není smyslem a legitimním cílem výjimky upravené v § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců.

47. Za nepřipadné považuje soud srovnání důsledků správního vyhoštění, resp. povinnosti opustit území ČR se zákonem stanovenou povinností osobního podání žádosti o pobyt na příslušném zastupitelském úřadě a závěry, že nevyhověním žádosti je žalobce správními orgány trestán. Správní vyhoštění je definováno jako nucené, nedobrovolné ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území ČR a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie (zpravidla i několik let). O správním vyhoštění rozhodují orgány cizinecké policie a je vždy spojeno s více či méně závažným porušením pobytových předpisů. Naproti tomu vycestování cizince do země původu za účelem osobního podání žádosti o pobyt je zákonnou podmínkou pro zahájení řízení o udělení pobytu, nejedná se o nucené vycestování a není s ním spojen zákaz vstupu na území ČR, resp. na území celé Evropské unie a smluvních států. Nelze proto srovnávat důsledky správního vyhoštění a zákonem stanovené povinnosti osobního podání žádosti na příslušném zastupitelském úřadě. Vzhledem k tomu, že se jedná o všeobecnou povinnost stanovenou zákonem, nelze hovořit ani o tom, že by byl žalobce nucen opustit ČR za trest. Námitky žalobce jsou proto nedůvodné.
48. Totéž pak lze říci i k námitce přepjatého formalismu a nesmyslnosti výkladu § 169d zákona o pobytu cizinců. Osobní podání žádosti je povinností vyžadovanou zákonem, která je logickým požadavkem sloužícím k tomu, aby si ČR mohla právě takto ověřit zejména totožnost, motivaci, osobní a další poměry žadatele a na základě toho zvážit bezpečnostní rizika a jiné aspekty související s následným uvážením, zda žádosti žadatele má, anebo nemá být vyhověno. Pokud správní orgány řádně odůvodnily, proč žalobcem tvrzené důvody nelze považovat za tzv. odůvodněné případy, jež by mohly vést k úvaze o upuštění od osobního podání žádosti, nemůže být jejich postup při výkladu § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců přepjatě formalistický, nýbrž je třeba ho hodnotit jako zcela odpovídající zákonné úpravě. Otázkou výkladu § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců se Nejvyšší správní soud ve své judikatuře opakovaně zabýval. V rozsudku ze dne 9. 8. 2018, č. j. 9 Azs 213/2018-22, Nejvyšší správní soud uvedl, že výraz „může“ v § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců znamená, že zákonem předvídaný následek (upuštění od povinnosti osobního podání žádosti) nastává jen tehdy, jestliže to správní orgán uzná za vhodné, či potřebné. Zároveň však Nejvyšší správní soud zdůraznil, že správní uvážení nesmí vést k nepodloženým rozhodnutím a libovůli orgánů, které ve správním řízení rozhodují. Pojem odůvodněný případ je pojmem neurčitým, a správnímu orgánu je tak poskytován prostor pro zhodnocení, zda konkrétní situace patří do rozsahu daného neurčitého právního pojmu, či nikoliv. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku dále uvedl, že předmětem soudního přezkumu v takovém případě nemůže být hodnocení smysluplnosti osobního podání žádosti, ale pouze

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

posouzení, „zda správní orgány správně vyložily neurčitý právní pojem „odůvodněný případ“ a poté jej správně aplikovaly na zjištěný skutkový stav.“ Námitka žalobce týkající se přepjatě formalistického výkladu ze strany správních orgánů v dané věci je tedy nedůvodná. Namítali žalobce, že k jeho výsledku stejně tak mohlo dojít na území ČR, soud uvádí, že to nic nemění na tom, že jediné místně příslušné zastupitelské úřady, znalé místních poměrů a podmínek, jsou schopny relevantně vyhodnotit důvody uváděné v žádostech žadatelů a že žadatelé jsou povinni se osobně dostavit k zastupitelskému úřadu za účelem podání svých žádostí. Tento postup tak není zcela nesmyslný, jak tvrdí žalobce. Možnost osobní výsledku na území ČR nastává až ve zcela výjimečných případech, kdy je od této povinnosti u konkrétního žadatele upuštěno. Tato námitka tedy nemůže mít vliv na zákonnost rozhodnutí správních orgánů, neboť skutečnost, že výsledek žalobce by mohli provést pracovníci Ministerstva vnitra, v žádném případě nelze hodnotit jako odůvodněný případ dle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců.

49. Na základě výše uvedených skutečností soud vyhodnotil v mezích žalobních bodů jako nedůvodnou, a proto ji výrokem I. rozsudku podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
50. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch a žalovanému nad rámec běžné úřední činnosti žádné náklady nevznikly, proto soud výrokem II. rozsudku vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Ústí nad Labem 19. května 2025

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Mgr. Ladislav Vaško v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.